

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ernst Paulsson
 Härad: Väster Götalands Adress: Emmalunga
 Socken: Vittsjö o. andra socknar Berättat av: Andersson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1845 i Karaboda, Vittsjö

Uppteckningen rör

Padde som var en trollkärning.	sid. 1.
Egendomligt ljussken.	" 2.
Ljussken far utefter landskapsgränsen.	" 3.
En gubbe besöker en klock.	" 4.
När ja måtte liffären.	" 5.
Mördad knalle, ljus på begravningsplatsen.	" 6.
Gamla gåtor.	" 7.
Gubbe går i kontrakt med djävulen för att
få bli trollkärning.	" 10.
Uppg. om sagesman.	" 12.
Bonde ingår kontrakt med fan.	" 13.

Skriv endast på denna sida!

(14 sidor)

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ernst Paulsson

Härad: Vesta Goöinge

Adress: Emmajunga

Socken: Västbo

Berättat av: P. Andersson

Uppteckningsår: 1938

Född år 1845 i Tuoxeboda Västbo.

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I min ungdom hörde jag ontalas att på denna ort fanns en krinna, som när hon var ute och skar råg med en handskära (segel) upptäckte hon plötsligt en större padda i rågen som icke tycktes vilja flytta sig undan, varföre hon riste "Seglen" över henne och skrek akta dig och gå undan din otäcka feeling, men gjorde henne dock icke något ont och rätt som det var syntes hon icke till uten var rent försvunnen. Någon tid därefter kom krinnan ifråga att ligga över en natt på en okänd gård. Då hon plötsligt såg upp fick hon se en stor Kvarmsten hänga över hennes huvud, i som hon tycktes ett fint hår, ett vanligt huvudhår och hon väntade varje ögonblick att stenen skulle falla ner och krossa henne. Rätt som det var kom då en liten trollkärning och sade: Nu är du lika rädd som jag var när du riste Skäran över mej, men du skonade då mitt liv och därför skall jag nu också skona ditt liv. Krinnan förstod då att den förmenta paddan varit en trollkärning.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ernst Paulsen

Härad: Vstra Goinge

Adress: Emmajunga

Socken: Viesjö

Berättat av: Paul Hansson

Uppteckningsår: 1938

Född år 1843 i Råklholm, Viesjö

L.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En gång när jag en vinterafton nära midnatt var på väg till mitt hem från Emmajunga varvid jag hade att passera Kraxeloda by, upptäckte jag till min stora förvåning ett ljussken några famnar från vägen just i närheten där jorden legat en gammal gård, som ödelagts genom eldsvåda. När jag kommit fram mötte mot där skenet syntes blev jag stående på vägen för att betrakta dettaamma en tämligt lång stund men jag vågade icke att gå dit, änkönt att det syntes vara ganska oskyldigt. Det såg precis ut, som när bränslet i en bakugn brunnit mer så att endast glöden finnes kvar och platsen för glöden verkade också som en vanlig bakugn. Sedan jag stått en stund under begrundande av fenomenet fick jag klarhet om att det var något övernaturligt som icke kunde tydas.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne
Härad: Vstra Göinge
Socken: VissjöUpptecknat av: Ernst Paulsson
Adress: Lammajunga
Berättat av: Per Olsson
Född år 1830 i Håsthuset3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Per Olsson berättade som följer:
En gång när jag varit till kvarns i Södra Årbuett
och skulle därifrån begiva mig hem till Kraxeboda
där jag bodde, vilket var sent på kvällen nära midnatt
fick jag plötsligt när jag kom till gränslinien mellan
Skåne och Småland och där belägna resp. byarna Högholm
och Årbuett, se ett ljussken med ganska stor hastighet fara
långt ut efter omnämnda linie, när jag sedan kom när-
mare hörde jag rasslet av en lantmätarekedja samt ko-
pet. b-o-r-t. Då förstod jag att det var en
avliden lantmätare som vid gränsregleringen gjort
orätt och som nu till straff därför fick springa
där under nattens mörka timmar, varvid jag vid
tanken därpå kände en obehaglig rysning genom kroppen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ernst Paulsson
 Härad: Västra Goinge Adress: Tommarunga
 Socken: Vittsjö Berättat av: Christen Hansson
 Uppteckningsår: Född år 1838 i Krækeboda

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Da va en gubbe i Högsholma som var besvärader
 mä en massa olika slags krämpor, som fick höra
 talas om en "kloze gubbe" ja mins inte redet var da
 va han bodde, som han beslöt sig för att gå till, och söka
 bot för da onna. När han kom did den "kloze" bodde va den
 va går ut för en stonn ber. Han satte se ner för o vänta på
 ann. Under tien jock han fann på en sådan konstig bok, som lå på bo-
 red o borde o laisa i denna, rätt som da va kom där fram flause
 stecken små pörlingar, som sprunget ikring ann o undrade på va
 hade laist fram dom för. Bogen han laist i va en svarthontbok. Rätt som
 dau små pörlingarna ble som närgångna, kom den "kloze gubben in, han förstoge
 nast hoda va fann han sprang genast ut att en säck fullmä örter o örter på golvet
 så dau skulle få nöed o gora, ingan han ble färiger te o mana o laisa
 bott dom igen. Hade den kloze inte kommed när han kom hade da gådgale för den andre

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne

Härad: Norra lbo

Socken: Fagerhult

Uppteckningsår:

Upptecknat av: Ernst Paulsson

Adress: Kemmarjunga

Berättat av: Peter Johansson

Född år i

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV"harde i
Yxehult
för bortat.
en 30-årsen.

När ja mötte ligfären.

När ja för va ude o geck om nätterna, brugte ja
öftri nästan o ja saj noed som va konligt o som
ja inte kunne beskriva me på. Men da konstijaste
ja sajt i öu minti, va när ja en nött mötte en
ligfär, da va på den tien dag brugte o bära ligen. Kistan
alla bären va satte på edd par trästänger, som den va
bonnen fastnå vedjehanka. Räte som ja geck hörde ja öd
där kom edd stort föje på väjen mod me, som ja snart försto.
va edd ligföje. Då knaga o knirka i bärstängerna o vedjehan-
karna, ja stamme o ble ståandes. Öut som da kom nämmes o näm-
mer hördes ljudet tydligare. När då ligfären kom met för där
ja sto geck ja te sies i väjen, så da skulle inte komma öd me för hade
da gjort då da hade ja bleed sjug om ja hade vad i väjen för ad. Sen dro da bort.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ernst Paulsson

Härad: Norra Åsbo

Adress: Lommajunga

Socken: Fagerhult

Berättat av: Jöns Persson

Uppteckningsår:

Född år i

Då va på en plass i söjnen ja bor, som for många,
 många år sen en knave, som ble ihjälslæst, o liged gra-
 vad nar i en backe ve en mäsakant. Liged komme då inte
 hitea, fastän där oiet som tiast syntes edd ljussken på plassen
 där då det skett, o för vored va där ingen som tore gå did ve den
 tien ljused syntes, för då va på mörka nätter, o då kringte där gärna
 på samma gång ges opp edd fastet skrig, som då kalla for myringa
 skrig. Då va den mördade som skreg for han velle komma opp o ble ligit
 i vijd jor. Räte som ja va ude o geck en nött hörde ja ett fastet
 skrig hinsian en möse. Då va myringen som skreg. Ja va ve tefäl-
 led "lide på horren" (jull) så ja va modiger, o jala te o skriga-
 då varsta ja tydde. "Skrig du för me skräme du inte". Ja hade inte väl fäd-
 ored å munnen för än ja feck me en lusing (vöf) så ja trua i diket,
 o sin lele ja så sjuger, så ja måtte ligga te säng i flajre ugör

Skriv endast på denna sida!

 6.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

 71 Per Torkels
 Jns, som
 hade hos sin
 svägerska
 i Fagerhult
 J. P. n. va
 kol. mofar
 till Botten
 B. n. ja
 i Fagerhult.
 Ja till
 Petronella
 J. n. i
 i Fagerhult.
 m. o. o. d
 m.

5687

ACC. N:R.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Ernst Paulsson

Härad:

Västra Göinge

Adress:

Emmabjörns.

Socken:

Vittsjö.

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år i

7.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gammal gata:

En man låg på husbjöjel, o hörde gullbjöjel,
Trähunnarna gnollo o träbrästarna smollo
Då ste han upp o jäva folk i får o får
i få.

Uttydning:

En som låg på stänged (hölöftel) som för-
sovit sig och som i en brast rusade upp för att
kläda sig.

(gullbjöjeln som hördes var tuppen som goll. Trähunnarna som
gnollo var linbråkorna, Träbrästarna som smollo var
plåglarna (slagorna). Han jäva folk i får = han drog på
sig strumporna som vore av ull. O får i få = han drog
på sig stövlarna vars läder tinvärkats av fäskinn.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ernst Paulsson

Härad: Västra Göinge

Adress: Emmajunga

Socken: Vittsjö

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gamla gåtor:

Stett uppå bogen där bojas en leg, o metten emellom
låren där hänger en streg. När en då drar i toed så
surra da ing i dan lilla bōran.

Betydning:

En spinnerika vid spinnrocken som spinner lockar (lin)

Svarte Sven kom te me i Sångers i mörke, han böjade
sticka me, ja vrega (rörde på mig) o han stack. O te
varre ja vrega te värre han stack, o för var gång som
han stack ble där en liden preck.

Betydning: Loppvarv

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ernst Paulsson

Härad: Västra Götalands län

Adress: Emmajunga

Socken: Tjörnsjö

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år i

8 a.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gammal gäta:

Da daas, (daas) da daas, da ser du väl, ta ja försomnad da ved du väl? Da står för me, o da ska i de, När ja sin kommer på de så ska ja klå de, så svetten rinner å de.

Utydning:

(En som samtalar med sin häst på vilken han ska företaga en morgonritt.)

Det som stod för honom var gräset, som han skulle ge hästen till föder, vilket han skulle hugga av och först innan hästen skulle inmundiga detsamma.

Landskap: Skåne
Härad: Västra Göinge
Socken: Västbo
Uppteckningsår: _____
ACC. N:R. 5687
Upptecknat av: Ernst Paulsson
Adress: Emmaringe
Berättat av: _____
Född år _____ i _____

9.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Gammal gäta:

Da långa hänger ö da lörva (ludna) seder
ö da lörva tankar och om da långa
vore i me.

(Utydning: En krata som sitter och tittar på en koro)

Gammal gäta:

Lila lena sitter mellan bena, där är lide
to (hår) omkring ö där kommer stumrom lide
vätt å ad.

(Utydning: Gata)

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne
 Härad: Vstra Gärne
 Socken: Vittsjö
 Uppteckningsår: 1938
 Upptecknat av: Ernst Paulsson
 Adress: Bäckelöv, Ormstjärna
 Berättat av: Christen Hansson
 Född år 1838 i Krækeboda

10.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

1-2

Enligt gamla sägner bodde för lång tid tillbaka på Rommentorp, eller som det kallades "Rommenas" en gubbe som var trollkunnig om vilken sägner bl. a. förmåder att han för att erhålla denna förmåga gått i kontrakt eller som det hette blivit bort sig till "gamle Skam" eller den i vanliga fall kallade färr. En gång hade tvänne kvinnor råkat bli osams, därför att den ene av dem ~~skrämt~~ ^(skrämt) jävat ^(skrämt) den andras snä kviga ut i en karr (kär) där hon omkom, för att då hämnas på denne gick kvigans ägare till trollgubben på Rommenas och lovade honom en summa om han ville "ställa om" så att kvinnan som jävat kvigan i kärred levere av må sin granne unghäst genom att jäva den ut i ån, som gick genom kvinnans ägor. Rommen som blev å må kvigan kom till närmde trollgubbe, när denne besökte sig i kvarnen, samt framförde sitt ärende och han åtog sig uppdraget. För detta ändamål måste han "mana" fram

Skriv endast på denna sida!

forte.!

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne Upptecknat av:
 Härad: Vstra Göinge Adress:
 Socken: Vittsjö Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

11.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

2

f-n. Hur detta gick till förstod ju icke bonnen, han bara så att rätt som det va började kvämaljudet snurra med enhastig fart och han ble liksom av osynliga händer löst över den nedersta halvporten i kvarnen ^(som va stängd) och ud på backen, (den översta halvporten va öppen). Han kunde inte se vad som försiggick inne i kvarnen men han hörde hur f-n dunkade gubben och domderade för att han manat fram honom (f-n) precis va detta tefället, då han skulle varit uppe i Bergslagen och hjälped (hulprit) en ozipt grebba (tös) att göra av må en gloit som hon just höll på må o föa te varden, nu ble ju inte da å, bara för ja skulle hid på din maning för o skrämma öyed (håsten) i ån. F-n va ju tvungen te o komma på bonnens maning annars hade han ju brutit kontraktet. Till denna historia hör att hästen ifråga hittades död i ån av ezaren morgonen därpå.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne Upptecknat av: _____
 Härad: V. Göinge Adress: _____
 Socken: Vittsjö Berättat av: _____
 Uppteckningsår: _____ Född år _____ i _____

12.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Christen Hansson, f. i Koneboden, i Håjö en. Torpare, förs-
 kod. jöngare. dog 1916. Han var bl. a. hos Lrr Paulsson
 i arbete. Han var ju bekant med h-m under
 hela sitt liv. P-m var ju en 38 å., när H-m dog.
 Utjörlikart i nr 74 i Norra Skåne (tidn. fr. Hälsö-
 holm) av år 1938 - av Ernst Paulsson.
 - Om h. Paulsson sjöls i Himmelsbladet, Helsingborg
 d. 29 29 mars 1938 - på hans sextioårsdag

Anteckning
 om meddelat
 till uppteckning
 av av Ernst
 Paulsson

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne Upptecknat av: Orustpaulsson
 Härad: Vestra Göinge Adress: Tommasjunga
 Socken: Vittsjö Berättat av: Christen Hansson
 Uppteckningsår: 1936 Född år 1838 i Kräxeboda

13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var i den gamla goa tiden, då isynnerhet bönnerna
 vore särskilt lättilockade, som gamle Skam (f-n) kom te en
 bonnagår rätte som hösten skulle börja. Bonnen satte o vatte sin
 lie o dan därpå skulle han börja o hösta. Utanför gården låg en stor
 äng. Då sa f-n till bonnen: "Va vill du ge mej om ja står" (höstar
 den ängen åt dej? Va vill Du ha sa bonnen? - Jo vill du inga ett kon-
 trakt mä mej o svarja bort din själ te mej, så ska ja hösta ängen till dej
 därmed räckt "Skam" fram ett papper o penna till bonnen o sa nu ska
 du teckna under på denne kontrakt mä ditt eget blo om den ska bli gäl-
 lande, o därmed så rev "Skam" med sin klo ett litet hål på bonnens arm så att
 blodet kom fram o så skrev bonnen på kontraktet. Nu är det bra sa f-n, nu ska ja
 göra vad jag åtagit mig, men låt nu varken folk eller kreatur komma ut på ängen in
 nan solen går opp i morgon det råder jag dej. När bonnen sen kom ut om morgonen var
 ängen höstad o allt såvél tiwor som träd o stenar som hade räckt över marken vore jämnhuggna
 så att fältet var blint alldeles slätt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5687

Landskap: Skåne Upptecknat av: Eruft Baulsén
 Härad: Vestra Göinge Adress: Emmaringe
 Socken: Vierjö Berättat av: Christen Hansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1838 i Kraxebo

14
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det ja nu ska berätta hände för många år sen i en av byarna här i socknen. En bonde var en dag vid särskilt dåligt humör när han var ute och körde på en särdeles stenig åker. Han svor och dondera upp-
 hörligt över den många stenar som var skapad bara till att vara till förar-
 gelse o besvär. Rätt som han svor allra som värst varseblef han när
 han såg upp en lång och svartklädd herre vid sidan om sig. Denne
 herre som plötsligt kommit till platsen förstod genast bonnen att det var
 gamle "Skarn" och han riktigt hisnade vid åsynen av denne. Det var jäs-
 ligt va du svärjer över din steniga jord, stenarna ska du låta nog kunna
 bli av om så du ska bli av o ha besvär eller förga dig över dem. Vill du ge
 mig ett kontrakt på din fattiga själ, så skola alla dina åkrar va fria från
 sten innan du kommer upp ur bädden i morgon. Men hur det var visade
 inte bonnen inlåta sig på affär med "Skarn". Men för att visa vad han dugde till
 hade "Skarn" nästa natt rymt bort stenen å en åker och kastat dem långt
 bort i ett kärr där ett väldigt stenröse bildats. På den rymda åkern fanns ike
 dag som i dag är en enda sten varken stor eller liten, då däremot alla övriga åkrar
 som fanns i byn äro belastade med väldiga stenmassor.

Skriv endast på denna sida!